

TUDI ENERGIJSKA UČINKOVITOST IMA SVOJO CENO

Kateri razred energijske nalepke je pravi za nas

Nekako razumljivo je, da spadajo v energijsko učinkovito stavbo tudi energijsko učinkoviti aparati. Vprašanje pa je, ali si zna povprečen kupec iz podatkov, ki so mu na voljo o posameznem aparatu, ustvariti celovito sliko o dolgoročnih učinkih nakupa v energijskem in stroškovnem pogledu. Kmalu bo to preprosto.

Energijske nalepke za gospodinske aparate poznamo že kar dolgo časa. V Evropi se uporabljajo od leta 1995, v Sloveniji pa letos obhajamo deseto obletnico obveznega tovrstnega označevanja. Energijska nalepka je eden od v javnosti najbolj znanih in tudi najbolj sprejetih

instrumentov s področja rabe energije. Namenjena je informiranju potrošnikov o energijskih lastnostih aparatov, s čimer je olajšana primerjava med različnimi izdelki. Dodatna posredna korist, ki jo potrošnikom prinaša nalepka, je razvoj novih, učinkovitejših aparatov, ki ga narekuje

konkurenčna tekma med proizvajalci. Energijska nalepka nam tako pomaga sprejemati okolju prijaznejše odločitve za nakup. Uporaba nalepke je obvezna za označevanje naslednjih skupin gospodinskih aparatov in naprav: hladilniki, zamrzovalniki in njihove kombinacije; pralni in sušilni stroji

ter njihove kombinacije; pomivalni stroji; pečice; grelniki in hranilniki tople vode; svetlobni viri (žarnice in sijalke za gospodinjstva); klimatske naprave; televizorji.

SPREMEMBE PRI NALEPKI

Videz in vsebina energijske nalepke sta se s sprejetjem nove

evropske direktive v letu 2010 pomembno spremenila, pravita mag. Miha Tomšič in Anja Glušič, u.d.i.g., iz Centra za bivalno okolje, gradbeno fiziko in energijo na Gradbenem inštitutu ZRMK. "Osnovna oblika sicer ostaja enaka, tudi energijski razredi so še vedno prikazani z barvno lestvico, ki pa je zdaj odprta navzgor. Razredu A so se tako pridružili A+, A++ in A+++." Sistem in urnik prehoda označevanja na nove razrede je različen glede na vrsto aparatov; pri nekaterih se najneučinkovitejši razredi (E, F, G) postopno umikajo novim, pri drugih je sistem kombiniran glede na možne funkcije aparata, pri tretjih spet se je celotna sedemrazredna lestvica pomaknila navzgor. Stara nalepka je bila enotna za vse skupine aparatov, po novem ima vsaka skupina aparatov svojo nalepko. Da bi bila ta razumljiva v vseh državah EU, je besedilo nadomeščeno s simboli (pikto-

grami), spremenili pa so se tudi obseg podatkov in nekateri kazalniki. Najpomembnejši so (odvisno od vrste aparata) letna raba energije in vode, učinkovitost, zmogljivost, prostornina, hrup pri obratovanju in podobno."

GLEJTE NA DOLGI ROK IN SVOJE NAVADE

Z nalepke lahko odčitamo kilovatne ure. Pa vemo, kaj to pomeni? "Letna raba energije aparata oziroma njegov razred po energijski nalepki je gotovo pomemben podatek. Aparate enake namembnosti lahko tako med seboj primerjamo in ugotovimo, kateri izmed njih je najučinkovitejši. Zelo verjetno pa so v izraziti manjšini kupci, ki znajo ta podatek hitro pretvoriti v obratovalne stroške. Pravzaprav najbrž mnogi razmišljajo takole: najučinkovitejši aparat bo rabil najmanj energije, zato bo učinek nakupa najugodnejši. Če se zdi kupcu nje-

gova cena primerna, se odloči za nakup, če se zdi previsoka, izbere naslednjega po vrsti, morda z nekoliko slabšimi lastnostmi.

Tako kot pri stavbi je treba tudi pri njeni opremi gledati na dolgi rok, hkrati pa upoštevati, da so raba elektrike in z njo povezani stroški odvisni od naših bivalnih navad, pogostosti in trajanja uporabe in podobno. Nekje pralni stroj obratuje vsak drugi dan, drugje le enkrat na teden. Nekje je pečica vsakodnevno v uporabi, drugje enkrat ali dvakrat na mesec. Nakup cenejšega in manj učinkovitega aparata nam lahko morda povzroči v življenjski dobi aparata višje skupne stroške kot nekoliko dražji, a učinkovitejši aparat. Po drugi strani pa je lahko odločitev za energijsko učinkovitejši aparat dolgoročno stroškovno tudi manj ugodna, če bomo ta aparat le redko uporabljali. Prihranki energije v življenjski dobi aparata in s tem nižji obratovalni stroški

FOTO: DIDDE

FOTO: EC EUROPA EU

Anja Glušič, operativni vodja projekta, in njegov koordinatorski vodja Miha Tomšič: "Kupci potrebujejo še dodatne informacije, ki jim bodo že na prodajnem mestu povedale, kolikšne obratovalne stroške, izražene v evrih, lahko pričakujejo na letni ravni ali v predvideni življenjski dobi točno določenega aparata."

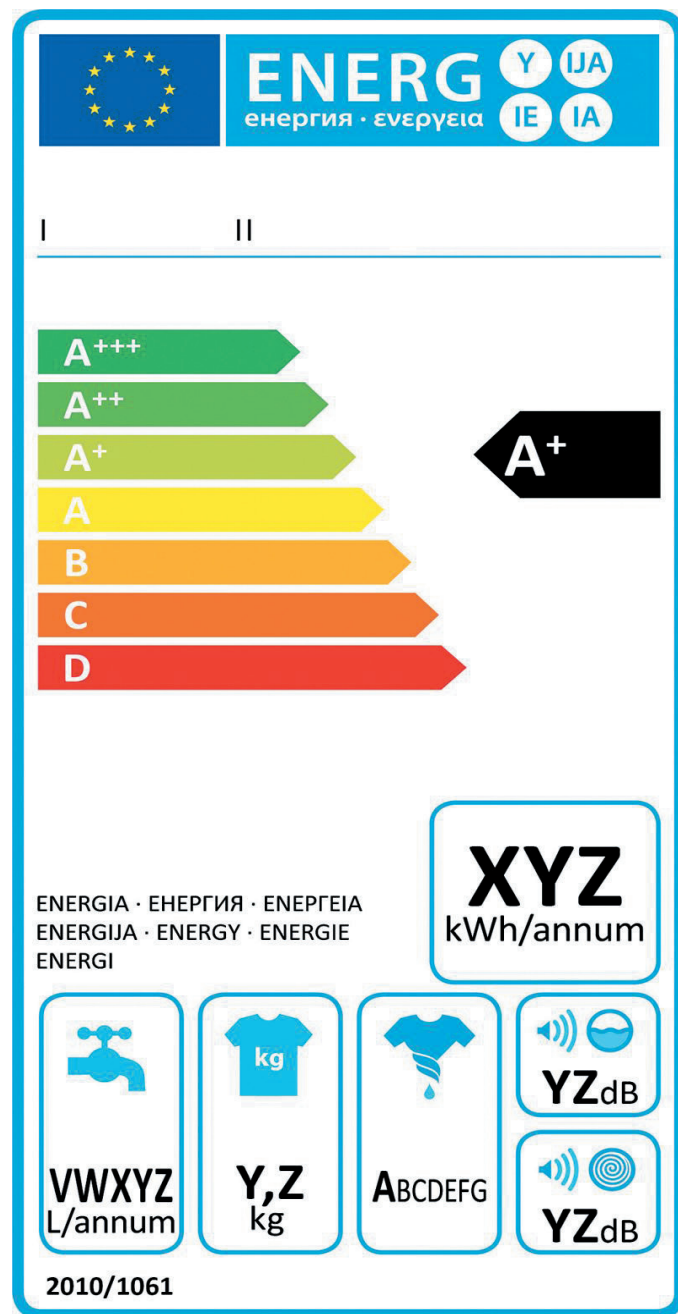
FOTO: ELEKTRO.NET

LEVO Nekje pralni stroj obratuje vsak drugi dan, drugje le enkrat na teden. Nekje je pečica vsakodnevno v uporabi, drugje enkrat ali dvakrat na mesec. Nakup cenejšega in manj učinkovitega aparata nam lahko morda povzroči v njegovi življenjski dobi višje skupne stroške kot nekoliko dražji, a učinkovitejši aparat.

DESNO Celotna energijska bilanca stavbe, ki se izraža v mesečnih računih za obratovalne stroške, je odvisna tudi od rabe električne energije za delovanje različnih gospodinskih aparatov. Bolj ko je stavba energijsko učinkovita, večji je v njeni bilanci relativni delež rabe električne energije, s katero napajamo številne porabnike (to je tisti del bilance, ki ga sicer zaradi povsem subjektivnega značaja računski metodologija za izračun kazalnikov (PURES 2, energetska izkaznica) ne upošteva.

FOTO: DIDDE

LEVO Uporaba nalepke je obvezna za označevanje naslednjih skupin gospodinskih aparatov in naprav: hladilniki, zamrzovalniki in njihove kombinacije; pralni in sušilni stroji ter njihove kombinacije; pomivalni stroji; peči; grelniki in hranilniki tople vode; svetlobni viri (žarnice in sijalke za gospodinjstva); klimatske naprave; televizorji.

morda ne bodo pokrili razlike do višje nabavne cene," pojasnjujeta sogovornika.

Najpogosteje podatek o letnih stroških rabe elektrike za delovanje določene vrste aparata kupca prepriča o smiselnosti nakupa nekoliko dražjega, a energijsko učinkovitejšega izdelka. To je torej informacija, ki omogoči prehod od izključne izbire na podlagi nižje cene k izbiri dolgoročno ekonomsko najugodnejšega izdelka. Iz tega je razvidno, da potrebujejo kupci še dodatne informacije, ki jim bodo že na prodajnem mestu povedale, kolikšne obratovalne stroške, izražene v evrih, lahko pričakujejo na letni ravni ali v predvideni življenjski dobi točno določenega aparata. Tako je primerjava različnih izdelkov iz iste skupine celovitejša, seveda pa morajo biti stroški elektrike izračunani po standardizirani oziroma enotni metodologiji vzorcev, intervalov in trajanja uporabe.

POMEMBNI STA CENA NAKUPA IN CENA UPORABE

Ceno gospodinskega aparata lahko tako obravnavamo z dveh plati, opozarjajo v Centru za bivalno okolje, gradbeno fiziko in energijo na Gradbenem inštitutu ZRMK. "Eno je cena nakupa, drugo je cena uporabe. Če sta nam ta podatka znana, si tudi lažje predstavljamo pomen določenega energijskega razreda in podatka o letni rabi energije na energijski nalepki. Ne glede na splošno usmeritev k zelenim in trajnostnim odločitvam pri izbiri aparatov ter spodbujanje nakupa in uporabe energijsko najbolj

učinkovitih izdelkov naj sleherni kupec preveri, katera izmed variant, ki so na trgu na voljo, bo ob upoštevanju okoljskih vidikov za kupca dolgoročno ekonomsko najugodnejša. Vendar vključitev dodatne informacije o letnih stroških uporabe aparata pri standardiziranih pogojih v energijsko nalepko ni niti smiselna niti izvedljiva zaradi obveznega enotnega videza in vsebine nalepke kot tudi zaradi velikih razlik v ceni elektrike v posameznih državah."

KAKO SO PROBLEM REŠILI NIZOZEMCI

Na Nizozemskem so se pred nekaj leti z velikim uspehom lotili tega problema in oblikovali dodatno informacijo za kupce na prodajnem mestu, v trgovini oziroma spletni prodajalni. Inicijato so poimenovali "Energieweter" in z njo seznanili vse najpomembnejše proizvajalce, distributerje in prodajalce električnih gospodinskih aparatov, opisujeta Miha Tomšič in Anja Glušič. "Račun letnih obratovalnih stroškov temelji na energijskih podatkih z energijske nalepke, na povprečni ceni elektrike in na povprečnih parametrih uporabe določene vrste aparata. Informacija se periodično osvežuje zaradi sprememb cene elektrike. Ta model danes v praksi uveljavljajo vsi pomembnejši dobavitelji aparatov in več kot 1400 članov trgovskih verig in samostojnih prodajalcev na Nizozemskem."

V EVROPSKEM PROJEKTU SODELUJE TUDI SLOVENIJA

Na podlagi zelo pozitivnega odziva proizvajalcev in prodajalcev ter

DESNO Ko bomo vedeli, kolikšne obratovalne stroške, izražene v evrih, lahko z izbranim aparatom pričakujemo, bo primerjava različnih izdelkov iz iste skupine celovitejša. Zato bo seveda stroške elektrike treba izračunati po standardizirani oziroma enotni metodologiji vzorcev, intervalov in trajanja uporabe.

tudi kupcev električnih gospodinskih aparatov na Nizozemskem je bila oblikovana ideja o prenosu te dobre prakse v širši evropski okvir. Nastal je projekt YAEI (Yearly Appliance Energy Cost Indication), ki se izvaja v enajstih evropskih državah in ga je finančno podprla Evropska komisija v programu Inteligentna energija Evropa. Projektni konzorcij, kate-rega slovenski partner je Gradbeni inštitut ZRMK, razvija evropsko bazo podatkov o energijskih lastnostih gospodinskih aparatov. Podatke za posamezne tipe izdelkov vnašajo njihovi proizvajalci ali dobavitelji. Baza temelji na omenjenem nizozemskem modelu, ki že vsebuje podatke o 4600 izdelkih za 40 blagovnih znamk. S standardiziranim računskim postopkom, povzetem po shemi evropske energijske nalepke za gospodinske aparate, se podani parametri pretvorijo v letne obratovalne stroške za posamezen aparat. V bazo so vključeni le tisti, ki letno rabijo za svoje delovanje vsaj 100 kWh. Projekt YAEI obravnava pralne stroje, kombinirane pralno-sušilne stroje, pomivalne stroje, televizorje, hladilnike, zamrzovalnike in klimatske naprave.

TRGOVCI IN KUPCI POZDRAVLJAJO REŠITEV

"Mnogi evropski trgovci z gospodinskimi aparati so že izrazili svoj interes za nudenje tovrstne dodatne storitve svojim kupcem in jo prepoznali kot tržno prednost in sredstvo za promocijo lastne zelene usmeritve. Glede na dosedanje izkušnje, tržne raziskave in odzive sklepamo, da je sektor prodaje

gospodinskih aparatov več kot pripravljen na to pobudo. Enako velja tudi za kupce, ki se raje odločajo za obisk prodajnih mest, kjer dobijo več zanje pomembnih informacij, ključnih za končno odločitev za nakup. Projektni partnerji sodelujejo s proizvajalci in dobavitelji aparatov pri dopolnjevanju podatkovne baze, izvajajo dejavnosti za uporabo in prepoznavnost kazalnika stroškov energije na nacionalnih trgih in nudijo ustrezno podporo trgovcem," pravita sogovornika.

Kazalnik stroškov energije temelji na neodvisnem in enotnem sistemu, v katerem s projektnim konzorcijem sodelujejo dobavitelji in prodajalci gospodinskih aparatov. To sodelovanje zagotavlja, da bodo kupci natančno vedeli, kaj je kazalnik in kakšne so njegove prednosti. Potrebne podatke o energijskih lastnostih v bazo neposredno prispevajo že proizvajalci ali dobavitelji. V posameznih primerih, ko ti podatki še niso vpisani, pa imajo prodajalci možnost samostojnega vnosa vrednosti za konkretne modele. Pripadajoči letni obratovalni stroški se izračunajo na osnovi enotne metode in cene elektrike v vsaki sodelujoči državi. Sodelujočim podjetjem so vse informacije na voljo na pregleden način po prijavi na nacionalni spletni strani YAEI. Njihova naloga bo le ta, da vrednost kazalnika stroškov energije - z logotipom ali brez njega - dodajo k oznaki prodajne cene posameznega aparata na prodajnem mestu in na spletni trgovini, če jo imajo.

(AJD)

INFORMIRAJTE SE NA SPLETU

KMALU SEZNAM DOBAVITELJEV

Konec novembra so bile vzpostavljene nacionalne spletne strani pod skupnim naslovom www.appliance-energy-costs.eu, slovenski del bo predvidoma konec decembra dostopen tudi na spletnem naslovu www.energijainaparati.si. Na nacionalni spletni strani je kazalnik podrobno opisan, v bližnji prihodnosti pa bo predstavljen tudi seznam sodelujočih dobaviteljev in trgovcev. Pripravljena bodo informacijska gradiva, ki bodo na prodajnih mestih na voljo kupcem. Prvi kazalniki stroškov energije bodo na prodajnih mestih prikazani v marcu 2013.